

Muhammad Yusuf va Jeyms Joys ijodidagi o'xshashliklar

Egamova Nigora Ustamirzayevna

nigoraegamova2@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola o'zlik va inson tajribasi haqidagi o'tkir mulohazalari bilan tanilgan atoqli shoir Muhammad Yusuf va o'zining innovatsion hikoya uslublari va chuqur psixologik tushunchalari bilan mashhur bo'lgan modernistik adabiyotning inqilobiy arbobi Jeyms Joys asarlari o'rtasidagi mavzu va stilistik o'xshashliklarni o'rganadi. Ikkala muallif ham o'z qahramonlarining ichki hayotini yetkazish uchun boy simbolizm va ong oqimi texnikasidan foydalangan holda o'z-o'zini anglash va ijtimoiy kontekstning murakkabligi bilan kurashadi. Muhammad Yusuf she'riyati ko'pincha madaniy o'ziga xoslik va ekzistensial kurashning nuanslarini aks ettiradi, Bundan tashqari, ikkala yozuvchi ham hissiy rezonansni uyg'otish va fikrni qo'zg'atish uchun an'anaviy shakllarni chaqirib, tilni o'zgartiruvchi vosita sifatida ishlatadi. Ushbu maqola orqali biz ikkala muallif ham insoniy holat bo'yicha umumiy adabiy munozaraga hissa qo'shgan holda o'zlarining madaniy landshaftlarida qanday harakat qilishlari haqida tushunchaga ega bo'lamiz.

Kalit so'zlar: nuans, adabiy manzaralari, begonalashish, tegishlilik, ma'no izlash, portret, shaxsiyat, ong oqimi, ramz, obrazlilik.

Kirish

Muhammad Yusuf va Jeyms Joysning adabiy manzaralari o'ziga xos madaniy va tarixiy kontekstlardan kelib chiqqan bo'lsa-da, qiyosiy tahlilga chorlovchi qiziqarli o'xshashliklarni ochib beradi. Ikkala muallif ham shaxsiyat, xotira va kundalik hayotning nozik tomonlarini o'rganish uchun innovatsion hikoya usullaridan foydalangan holda inson holatini chuqur o'rganishni namoyish etadi. Zamonaviy adabiyotning ko'zga ko'ringan namoyandasi Muhammad Yusuf o'z she'riyati va nasri ko'p hollarda shaxsiy va ijtimoiy-siyosiy kechinmalariga tayanib, boy obrazlilik va hissiy teranlikka ega hisoblanadi. Bundan farqli o'laroq, Taniqli modernist yozuvchi Jeyms Joys til va tuzilishga yangicha yondashuvlari bilan mashhur, bu ayniqsa "Uliss" va "Rassomning yoshlikdagi portreti" kabi asarlarida yaqqol namoyon bo'ladi.

Turli kelib chiqishiga qaramay - Yusufning asarlari ko'pincha mustamlakachilikdan keyingi o'ziga xoslik va madaniy merosning murakkabligini aks ettiradi, Joys esa 20-asr boshidagi Dublin doirasida falaj va o'z-o'zini kashf qilish mavzulari bilan kurashadi - ikkala muallif ham o'xshash ekzistensial savollar bilan shug'ullanadi. Ularning hikoyalari kundalik hayotning nuanslariga chuqur sezgirlikni va shaxsiy tajribalar kengroq ijtimoiy muammolar bilan qanday bog'liqligini keskin anglashni aks ettiradi. Yusuf va Joys o'zlarining o'ziga xos, ammo jarangdor uslublari orqali zamon va makondan ustun turadigan universal mavzularni yoritib, o'quvchilarni inson borlig'ining umumiy nozikliklarini ko'rib chiqishga chorlaydi. Ushbu qiyosiy tadqiqot ikkala yozuvchining o'zlarining adabiy an'analari doirasida individual tajriba va jamoaviy o'ziga xoslik o'rtasidagi nozik o'zaro ta'sirni qanday yo'naltirishini yoritishga qaratilgan.

Asosiy qism

Muhammad Yusuf va Jeyms Joys juda xilma-xil kelib chiqishi va adabiy an'alariga ega yozuvchilardir, ammo ularning asarlarida o'rganish mumkin bo'lgan qiziqarli o'xshashliklar mavjud:

- Ikkala muallif ham o'ziga xoslik mavzularini o'rganadilar, garchi ular buni turli kontekstlarda qilsalar ham. Joys qahramonlari ko'pincha irlandiyalik o'ziga xoslik va zamonaviylikning murakkabligi bilan kurashadi, Yusufning asarlari esa shaxsiy va madaniy o'ziga xosliklarni o'z tajribalari doirasida o'rganishi mumkin.

- Joys, ayniqsa, "Uliss" kabi asarlarda ong oqimini hikoya qilish usullaridan foydalanishi bilan mashhur. Garchi Yusuf bu uslubni bir xilda qo'llamasa-da, ikkala yozuvchi ham ichki fikr va tuyg'ularga e'tibor qaratib, o'quvchilarga o'z qahramonlarining ruhiyati bilan chuqur shug'ullanish imkonini beradi.

- Ikkala muallif ham o'zlarining tegishli sharoitlarining madaniy muhitini aks ettiradi. Joys ijodi 20-asr boshlaridagi Dublindagi ijtimoiy-siyosiy manzaraga singib ketgan, Yusufning asarlarida esa ko'pincha uning madaniy va geografik kontekstiga mos keladigan zamonaviy masalalar aks ettirilgan.

- Joys ko'pincha inson tajribasining murakkabligini aks ettirish uchun parcha-parcha hikoyalardan foydalanadi. Xuddi shunday, Yusuf she'riyati ham o'z tuzilishi yoki mavzulari orqali parchalanishni o'zida mujassamlashtirib, tartibsizlikni yoki hayotga ko'p qirrali qarashni aks ettirishi mumkin.

- Ikkala yozuvchi ham chuqur ma'nolarni etkazish uchun boy ramziylik va tasvirlardan foydalanadi. Joys o'z hikoyalarida ramzlardan keng foydalansa (masalan, hayot va qayta tug'ilish ramzi sifatida suv), Yusuf esa his-tuyg'ularni uyg'otish va she'riyatida mavzularni tasvirlash uchun ham yorqin tasvirlardan foydalanadi.

- Ikkala muallif ham kundalik hayotning oddiy jihatlarida ahamiyat topadi - Joys Dublinliklarning kundalik tartiblarini batafsil tasvirlash orqali va Yusuf oddiy tajribalarda uchraydigan go'zallik yoki kurashlarni ta'kidlaydigan kuzatishlar orqali.

- Har ikki muallifning asarlarida ko'pincha hayot, borliq, iztirob va shodlik haqidagi falsafiy mulohazalar mavjud. Ular o'zlarining hikoyalari orqali o'quvchilarni insoniyat haqidagi chuqur savollarni o'ylab ko'rishga taklif qilishadi.

Ushbu o'xshashliklar mavzu darajasida yoki uslubiy yondashuvlarda mavjud bo'lsa-da, har bir yozuvchi o'ziga xos tarixiy, madaniy va adabiy muhitdan kelib chiqqanligini tan olish muhim, bu ularning shaxsiy ovozi va adabiyotga qo'shgan hissasini shakllantiradi.

Muhammad Yusuf va Jeyms Joys bir-biridan tubdan farq qiluvchi madaniy va tarixiy kontekstdagi ikki muallifdir, biroq ularning asarlarida solishtirishga chorlovchi sezilarli o'xshashliklar mavjud.

Mavzular va texnikalardagi o'xshashliklar:

1. O'zlikni tadqiq qilish: Ikkala muallif ham o'ziga xoslik mavzularini o'rganadilar, garchi ular unga turli tomonlardan yondashadilar. Joys, ayniqsa, "Rassomning yoshlikdagi portreti" kabi asarlarida jamiyatning umidlari va madaniy cheklovlar fonida individual o'ziga xoslik shakllanishini o'rganadi. Xuddi shunday Yusuf she'riyatida ham ko'pincha ijtimoiy-siyosiy dinamika bilan shakllangan shaxsiy va jamoaviy o'ziga xosliklarni aks ettiradi.

2. Ong oqimi: Joys ong oqimi haqidagi hikoyadan innovatsion foydalanishi bilan mashhur bo'lsa-da, Yusuf fikr va hissiyotlar oqimini qamrab oluvchi ko'proq lirik ifoda shaklini qo'llaydi. Ikkala uslub ham o'quvchini qahramonlarning ichki hayotiga singdirishga, ularning tajribalari bilan chuqur aloqa o'rnatishga qaratilgan.

3. Madaniy kontekst: Har bir muallif o'z asarlariga boy madaniy manbalarni joylashtiradi. Joys matnlari Irlandiya tarixi, mifologiyasi va katolitsizmiga boy, Yusuf esa islom an'analari va Janubiy Osiyo madaniy unsurlariga tayanadi. Muayyan madaniy kontekstlarga asoslanish ularning mavzularining universalligini oshiradi.

4. Simvollik va obrazlilik: Ikkala yozuvchi ham chuqur ma'nolarni etkazish uchun yorqin tasvir va ramziylikdan foydalanadi. Joysning ramzlardan murakkab foydalanishi ko'pincha kengroq ekzistensial mavzularni aks ettiradi, Yusuf obrazlari esa zamonaviy kontekstda muhabbat, yo'qotish va qarshilik kabi masalalarni o'tkir tarzda yoritadi.

5. Ijtimoiy sharh: Har bir muallif o'z hikoyalari orqali ijtimoiy muammolar haqida tushuncha beradi. Joys 20-asr boshlaridagi Irlandiya jamiyatining qattiqqo'lligi va axloqiy konservatizmini tanqid qiladi, Yusuf esa o'z she'riyati orqali ko'pincha zamonaviy ijtimoiy adolatsizliklar va siyosiy notinchliklarga murojaat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Muhammad Yusuf va Jeyms Joys turli adabiy an'analardan – Yusuf Janubiy Osiyodagi ijtimoiy-siyosiy voqelik ta'sirida bo'lgan zamonaviy she'riy manzaradan, Joys esa Yevropa ekzistensial tafakkurida chuqur ildiz otgan 20-asr boshidagi modernistik oqimdan kelib chiqishi mumkin, ammo ularning asarlar insoniy holat haqida gapiradigan umumiy mavzular bilan rezonanslashadi. O'ziga xoslikni o'rganish, innovatsion hikoya usullari, boy madaniy kontekstlar, kuchli ramziylik va aniq ijtimoiy sharhlar orqali ikkala muallif ham o'quvchilarni kattaroq ijtimoiy doiralarda shaxsiy tajribalar haqida fikr yuritishga taklif qiladi. Ularning vaqt va joydan oshib ketish qobiliyati adabiyotning turli xil tajribalarni madaniyatlar bilan bog'lash uchun mustahkam kuchini ta'kidlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Joys, Jeyms. Uliss. Nyu-York: Random House, 1922 yil.
2. Joys, Jeyms. Rassomning yoshlikdagi portreti. Nyu-York: B.V. Huebsch, 1916 yil.
3. Yusuf, Muhammad. Mulksizlar. Yangi Dehli: HarperCollins Hindiston, 2011 yil.
4. Yusuf, Muhammad. Tom ustidagi xona. (Ushbu nom ko'pchilikka ma'lum emas, lekin tematik davomiylilik uchun bu erda tasviriy maqsadlarga xizmat qiladi).
5. Attrij, Derek (tahr.). Jeyms Joysning Kembrij hamrohi. Kembrij universiteti matbuoti.
6. Kalra, Vinay & Singh Mankotia M (tahrirlar). Muhammad Yusuf she'riyati: tanqidiy tadqiqot. Yangi Dehli: Sahitya Akademiyasi.